

Česká astrofotografie měsíce osmnáctiletá

Jana Žďárská

Fyzikální ústav AV ČR, Na Slovance 2, 182 21 Praha 8; zdarskaj@fzu.cz

Česká astrofotografie měsíce je český projekt, u jehož zrodu stál právě před 18 lety spolu se svými kolegy její zakladatel a zároveň její předseda astrofotograf Zdeněk Bardon. Soutěž zaštiťuje Česká astronomická společnost. Skupina porotců, složená z laických astronomů i z profesionálů, vybírá každý měsíc v elektronickém hlasování vítězný snímek. Na konci kalendářního roku je volen laureát Ceny Jindřicha Zemana a Ceny Jindřicha Zemana junior, tedy nejvyššího ocenění pro nejlepšího astrofotografa.

Česká astrofotografie měsíce (ČAM) je čílem nadšenců a současně též „výkladní skříní“ České astronomické společnosti (ČAS). Právě před 18 lety vešla do povědomí českých a slovenských astronomů a úspěšně se tam usadila. Výsledkem její činnosti nejsou jen vítězné astrofotografie, ale i popularizace české a slovenské fotografické tvorby doma i ve světě. Předseda ČAM Zdeněk Bardon k tomu doplňuje: „Dovolím si začít poněkud netradičním způsobem. Nebudu popisovat známá fakta, ale zvolil jsem osobní vyznání zakladatele. Osmnáct let je opravdu dlouhá doba. Z našich dětí jsou už rodiče a na planetě Zemi se odehrálo mnoho věcí. Společně jsme zažili pandemii a bohužel i jiné pohromy. Ale také radosti – malé i ty velké. Pro mě osobně jsou pohledy do tajemných hlubin vesmíru uklidňující a naplňují mě optimistickou myšlenkou, že ten následující den by mohl být lepší. Pracovat pro veřejné blaho zcela zdarma je nejen heroickým úkolem, ale možná i posláním. Popularizace astronomie prostřednictvím astrofotografie je velmi záslužnou činností, neboť „bojuje“ s nevědomostí a přináší poznání, krásu hlubokého vesmíru či pozemských a někdy už neopakovatelných úkazů.“

Hlavním cílem působení ČAM bylo a stále je inspirovat mládež pro lásku ke krásnému koníčku s názvem astronomie. V rozmezí let 2005 až 2023 dorazilo do redakce ČAM neuvěřitelných 3 981 snímků. Na dvě malé země ve stejném klimatickém pásmu střední Evropy je to už slušná porce. „Věnovat svůj osobní čas na úkor vlastní rodiny po dlouhých osmnáct let měsíc co měsíc soutěži Česká astrofotografie měsíce, můžou jen mimořádně odolní „srdcaři“. Tím naše parta porotců soutěže bezesporu je,“ připomíná Zdeněk Bardon. A dodává: „Nejde jen o to rozhodnout, někdy ve vzrušené debatě, jaký snímek bude tím nejlepším. To je to nejjednodušší. Za tím

vším je skryto především gigantické množství trpělivosti, práce a hlavně nezměrné obětavosti lidí starajících se o hladký chod soutěže. Přiznávám, že ne vždy vše funguje jako dobře namazaný stroj. Ale s potěšením konstatuji, že i přes všechny nástrahy života soutěž stále běží. Za dobu osmnácti let jsme společně ze zdánlivě nenápadné značky ČAM vybudovali prestižní skupinu a respektovanou instituci. Zároveň jsme prohloubili spolupráci mezi ČAS a Slovenským svazem astronomů.“

A co se odehrává v zákulisí a co vše předchází publikování vítězného astrofotografického snímku měsíce? Jedná se o poměrně náročný řetězec událostí, respektive práce. Vše začíná doplněním a kontrolou galerie, kterou po celou tu dlouhou dobu výborně spravuje Karel Mokřý. Po úspěšné volbě, která je někdy i vícekolová, se rozběhne precizně laděné soukolí. Každý, skutečně každý vítězný snímek doprovází originální, vtipně laděný text z pera Marcela Bělíka. Pokud dobře počítám, tak jich budou už dvě stovky. To by byla docela tlustá kniha. Následuje finální obětavá

editace Pavla Suchana, díky níž se zrodí tisková zpráva České astronomické společnosti. Zdánlivě posledním krokem je publikování snímku včetně odladěného článku, o který se stará Richard Kotrba. A takto to běží každý kalendářní měsíc již po celých osmnáct let...

Je důležité připomenout, že ČAM není jen česká, ale též slovenská. Srdač, emeritní ředitel Hvězdárny v Rimavské Sobotě Pavol Rapavý je jedním z neochvějných pilířů soutěže po celou dobu jejího trvání. „Velmi rád bych tímto vyjádřil moji hlubokou úctu a poděkování všem, kteří se soutěže účastní a podporují dobré jméno české a slovenské astronomie. Moje velké díky patří též předsedovi České astronomické společnosti Petru Heinzelovi nejen za podporu, ale i velkou trpělivost s mojí „buldozerovou“ náturou. Děkuji a přeji jasné nebe,“ dodává Zdeněk Bardon.

S potěšením bychom se rádi za redakci Československého časopisu pro fyziku připojili s upřímnou gratulací k plnoletosti ČAM a popřáli jí ještě mnoho úspěšných let – třeba až do padesátky.

Při každoroční volbě Ceny Jindřicha Zemana a Ceny Jindřicha Zemana junior se porota ČAM schází na hvězdárně v Úpici. Na fotografii zleva předseda Zdeněk Bardon, Martin Cholasta, Pavel Suchan, Pavel Ambrož, Jana Žďárská, Martin Myslivec a Marcel Bělík. Online byli při volbě připojeni Pavel Rapavý, Daniela Korčáková, Jan Hovad, Richard Kotrba, Karel Mokřý a Viktor Votruba.